

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת: חברת הכנסת פנינה תמנו

פ/4322/25

הצעת חוק הפסקת הליכים ומחיקת רישומים בעניין עבירה על רקע מחאות יוצאי אתיופיה,

התשפ"ד-2024

הגדרות 1. בחוק זה –

"חוק סדר הדין הפלילי" – חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982¹;

"חוק העונשין" – חוק העונשין, התשל"ז-1977²;

"יוצאי אתיופיה" – מי שהוא או שאחד מהוריו נולדו באתיופיה;

"המרשם הפלילי", "תקופת ההתיישנות", "תקופת המחיקה" – כמשמעותם בחוק המידע הפלילי ותקנת השבים, התשע"ט-2019³ (להלן – חוק המידע הפלילי);

"עבירה על רקע מחאה כנגד אלימות משטרתית כלפי יוצאי אתיופיה" – למעט עבירה לפי סעיפים 144(ב), 300 עד 305, 329, 330, 332 עד 335 ו-380 לחוק העונשין.

¹ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.

² ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

³ ס"ח התשע"ט, עמ' 298.

2. גזר דין או החלטה (א) הורשע נאשם בעבירה על רקע מחאה כנגד אלימות משטרתית כלפי יוצאי אתיופיה בשנים 2015 ו-2019 או קבע בית משפט כי עבר עבירה כאמור, לרבות קביעה לפי סעיף 24 לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971⁴, לא יבוצעו גזר דינו או החלטה שניתנה לגביו עקב עבירה כאמור אף אם ניתנה בלא הרשעה; החל ביצוע גזר הדין או ההחלטה, לפי העניין, יופסק ביצועם, אם ביקש זאת הנאשם.
- (ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על מי שהוטל עליו עונש מאסר בפועל.
3. מחיקת רישום (א) פרט רישום כמשמעותו בסעיף 8 לחוק המידע הפלילי שעניינו עבירה על רקע מחאה כנגד אלימות משטרתית כלפי יוצאי אתיופיה בשנים 2015 ו-2019, יימחק מהמרשם הפלילי לבקשת האדם שפרט הרישום נוגע אליו, ובלבד שלא הוטל על אותו אדם עונש מאסר בפועל לגבי אותה עבירה או שאין פרט רישום נוסף הנוגע לו שתקופת ההתיישנות ותקופת המחיקה לגביו עוד לא תמו.
- (ב) כל רישום מהמרשם המשטירתי כמשמעותו בסעיף 27 לחוק המידע הפלילי שעניינו עבירה על רקע מחאה כנגד אלימות משטרתית כלפי יוצאי אתיופיה בשנים 2015 ו-2019, יבוטל מרישומי המשטרה אם ביקש זאת האדם שהרישום נוגע לו;
- (ג) מידע שיימחק או יבוטל, כאמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) לא יימסר לגוף אחר.
4. הפסקת הליכים (א) לא יוגש כתב אישום בעבירה על רקע מחאה כנגד אלימות משטרתית כלפי יוצאי אתיופיה בשנים 2015 ו-2019, אלא אם כן פרקליט המחוז החליט למסור הודעה לבית משפט לפי סעיף 15א לחוק סדר הדין הפלילי בעניין בקשה מבית המשפט להטיל על הנאשם עונש מאסר בפועל אם יורשע.

⁴ ס"ח התשל"א, עמ' 134.

(ב) הוגש כתב אישום בעבירה על רקע מחאה כנגד אלימות משטרתית כלפי יוצאי אתיופיה בשנים 2015 ו-2019 וטרם ניתנה הכרעת הדין, יראו את כתב האישום כאילו עוכבו לגביו הליכי המשפט לפי סעיף 231 לחוק סדר הדין הפלילי, אם ביקש זאת הנאשם מהתובע, והוראות סעיף 232 לחוק האמור לא יחולו; ואולם הוראות סעיף קטן זה לא יחולו אם פרקליט מחוז מסר הודעה לבית משפט כאמור בסעיף קטן (א).

ערעור 5. אין בהוראות חוק זה כדי למנוע מאדם שהורשע בעבירה על רקע מחאה כנגד אלימות משטרתית כלפי יוצאי אתיופיה בשנים 2015 ו-2019 לערער על הרשעתו או על גזר דינו בכפוף להוראות כל דין.

דברי הסבר

פרופיילינג ואפליה על בסיס צבע עור הן תופעות פסולות שאין להן מקום בחברה מתוקנת. לא פעם, תופעות אלה מתגלות גם בפעילות של משטרת ישראל, ואזרחים רבים יוצאי אתיופיה, מוצאים עצמם בעימותים עם שוטרים על לא עוול בכפם או בשל שיטור יתר.

בשתי ההפגנות הגדולות האחרונות שהתקיימו בישראל, בהן קהילת יוצאי אתיופיה יצאה לרחובות על מנת למחות כנגד אי-שוויון ונגד אלימות משטרתית, פיזור ההפגנות הגיע לכדי אלימות קשה כנגד המוחים, שכללה בין היתר מכות מאלות, דריסה על ידי סוסים, השלכת רימוני הלם וגז מדמיע ודוגמאות רבות נוספות. בסופן של ההפגנות, אלפי אזרחים נעצרו, ונגד רבים מהם אף הוגשו כתבי אישום, וזאת רק בשל דרישתם לשוויון מרשויות המדינה. אלימות זו אשר במקרים רבים גם כוונה כנגד צעירים, משפיעה על עתידם התעסוקתי ועל תדמיתם.

הצעת חוק זו מבקשת לעכב הליכים התלויים ועומדים ולמחוק רישום פלילי למי שהואשם או הורשע בגין עבירות שביצע במסגרת המחאות של בני הקהילה בשנים 2015 ו-2019.

מוצע כי יופסקו לאלתר כל ההליכים הפליליים, בכל שלב בו הם מצויים, המנוהלים כלפי אזרחים ביחס לעבירות שביצעו במסגרת המחאה כנגד האלימות המשטרתית כלפי יוצאי אתיופיה, לרבות מחיקת הרישום הפלילי בגין אותן עבירות, בכפוף לקביעה שלא היה בביצוע העבירה סכנה ממשית לחיי אדם, שלא נגזר על האזרח עונש מאסר בפועל וכי אין כוונה לבקש הטלת מאסר בפועל.

הצעת חוק דומה בעיקרה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברת הכנסת צגה מלקו וקבוצת חברי הכנסת (פ/4005/25).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ג' באדר א' התשפ"ד (12.02.2024)